

Tófalvi Gyula (Sulinet életrajz)

1927 - 2003

Kossuth díjas mérnök

Az IRX-típusú ionoszféra-kutató berendezés megalkotója, a kozmikus térség aktív kutatásának egyik magyar úttörője

Kispesten született, 1927-ben. Közgazdász szeretett volna lenni, ezért az érettségi megszerzése után erre a szakra is iratkozott be az egyetemen. Másodéves hallgató volt, amikor egy írásbeli dolgozata miatt irányt kellett változtatnia. Pár évvel később, 1950-ben a Budapesti Műszaki Egyetemre nyert felvételt, ahol 1954-ben kitűnő eredménnyel végzett villamosmérnökként.

Az egyetem utolsó két évét akkoriban gyakorlaton kellett tölteni valamelyik vállalatnál. Kitűnő egyetemi eredményei ellenére csak hosszas harc után 1954-ben került az Elektrotechnikai Vállalat ionoszférakutató laboratóriumába fejlesztőmérnöki munkakörbe. A nem sokkal azelőtt még honvédségi laboratóriumnak számító polgári fejlesztő vállalatnál akkoriban kezdtek az ionoszférakutató berendezés fejlesztésével foglalkozni, s ő is ebben a csapatban kapott helyet. Ők alkották meg azt a világon szinte egyedülállónak számító berendezést, ami 1958-ban, Brüsszelben megkapta a világkiállítás Nagydíját. Ezt a nemzetközi sikert az alkotóközösség tagjai számára (négy fő) 1959-ben Kossuth díjjal jutalmazták. Az elismerést követően Tófalvi Gyula mindig úgy érezte, hogy Kossuth-díjashoz méltóan kell dolgoznia.

Az 1959-es esztendő új korszakot nyitott a mérnök életében: televízióadók fejlesztésével kezdett foglalkozni. 1958-ban az első televízió adó és antennarendszer fejlesztésére vonatkozó munkák irányítását Tófalvi Gyula végezte. Az adóberendezés 1960-ban készült el és augusztusban már az ország nagy részén sugározta a Római Olimpiai Játékok közvetítéseit. A munka nemzetközi érdeklődést és sikert hozott, minek következtében nyugatra, Ausztriába is kezdtek szállítani belőlük. A hatvanas évek végén pedig a színes televízió adóberendezések fejlesztésén volt a sor, természetesen szintén az ő irányítása alatt. 1965-ben Tófalvi Gyula lett az Elektromechanikai Vállalat főmérnöke, így tevékenységi köre is kibővült. Az 1968-ban elkészült lakihegyi Kossuth adó új berendezése után a jászberényi rövidhullámú adóállomás fejlesztésével foglalkozott, mely munkája alapján választották a műszaki tudományok doktorává.

1975-ben elköszönt az EMV-től, és 1980-ig a Magyar Híradástechnikai Egyesülés műszaki elnökhelyetteseként az ágazat vállalatai fejlesztő munkájával foglalkozott. 1980-ban a Távközlési Kutató Intézet tudományos igazgatója lett, s ápolta és szervezte a nehéz időszakát élő híradástechnikai generációváltást, mi a digitalizálás, a fénytávközlés és az úrtávközlés bevezetésével járt. 1992 - 1997 között a Magyar Űrkutatási Iroda alapítója és ügyvezető igazgatója, az Űrkutatási Tudományos Tanács elnöke volt. Több lényeges nemzetközi megállapodás kötődik hozzá, olyan hazai eszközök fejlesztése, melyek közül több is kijutott az űrbe. Hitte, hogy űrkutatás nélkül nincs műszaki-gazdasági fejlődés Magyarországon.

Társadalmi munkái is igen jelentősek voltak: 1983-ban a Híradástechnika című lap főszerkesztője lett, 1984-ben a Híradástechnikai Egyesület, a HTE főtitkárává, majd elnökévé is megválasztották. Ezzel azonos időben elnöke és tagja volt több akadémiai, egyetemi és egyesületi testületnek is. A Budapesti Műszaki Egyetem címzetes egyetemi tanára és előadó tanára volt az adástechnikai szakmérnök

képzésnek. Alapító tagja, elnökségi tagja és több ciklusban alelnöke volt a Magyar Mérnökakadémiának.

1968-ban egyetemi doktor, 1974-ben a műszaki tudományok kandidátusa és 1979-ben a műszaki tudományok doktora lett. A Kossuth díjon kívül kétszer megkapta a Puskás Tivadar díjat, a MTESZ díját, az Eötvös Loránd díjat és az űrkutatás területén végzett munkájáért a Magyar Asztronautikai Társaság Fonó Albert díját.

Mivel a művészetek mindig közel álltak hozzá, az Ő kívánságára minden adóállomás első sugárzásakor Kodály Kállai kettőse hangzott el. A munkáiról és küzdelmeiről vezetett naplójából készült az Érik a fény című játékfilm, ami egy mérnök - céljai megvalósításáért folytatott - küzdelmeit mutatja be. Mérnök vagyok címmel pedig 1989-ben jelent meg önvallomása.

2003. május 14-én, életének 76. évében halt meg. Tolsó útjára 2003. május 21-én kísérte családja, kollégái barátai és tisztelői a Pestszentlőrinci temetőben.

Forrás:

https://web.archive.org/web/20100826111255/http://www.sulinet.hu/tart/ncikk/Rbe/0/11975/tudosmagyarok_tofalvy.html

http://www.sulinet.hu/tart/ncikk/Rbe/0/11975/tudosmagyarok_tofalvy.html